

1000 Brussel,
Waterloolaan 115
Tel. (02) 542.75.55
Fax (02) 542.70.73

14-11-2006

Federale Overheidsdienst
Justitie

Directoraat-generaal Wetgeving, **B.I.3.O**
Fundamentele rechten en vrijheden

Dienst handels- en rechtspersonenrecht

2343
De heer Visart de Bocarné
Voorzitter van het College van
Procureurs-generaal
E. Allardstraat 42

1000 BRUSSEL

O. Ref. : 7/CH/3100/A/004

Mijnheer de Voorzitter,

Betreft: Wijzigingen aan de vereffeningprocedure in het Wetboek van Vennootschappen.

De wet van 2 juni 2006 (Belgisch Staatsblad van 26 juni 2006) tot wijziging van het Wetboek van vennootschappen, teneinde de vereffeningprocedure te verbeteren, heeft een aantal wijzigingen aangebracht aan de vereffeningprocedure in het Wetboek van Vennootschappen.

Schuldeisers beschikten in het kader van de vereffeningprocedure van een vennootschap over vrijwel geen rechten. Zo werden zij niet ingelicht over de wijze waarop de vereffening wordt afgehandeld, en beschikten zij evenmin over de vereiste informatie inzake de handelingen die de vereffenaar tijdens de vereffeningprocedure had gesteld. De wetgever (wetsvoorstel tot wijziging van het Wetboek van vennootschappen, teneinde de vereffeningprocedure te verbeteren, Parl. St. Kamer 51 2004-2005, nr. 1906/001) achtte het aangewezen meer aandacht te besteden aan het lot van de schuldeisers, waardoor aan de rechtbank van koophandel bij vereffeningen een actievere rol wordt toebedeeld.

Ik heb vernomen dat de toepassing van deze wijzigingen de griffies voor een aantal interpretatiemoeilijkheden stelt. Om de uitvoering te vergemakkelijken van die hervormingen, die in de praktijk enkele moeilijkheden met zich brengen, lijkt het mij noodzakelijk met het oog op eenvormigheid de nieuwe procedure te verduidelijken. Daarom wens ik u volgende principes en verduidelijkingen die aan die formaliteiten ten grondslag liggen, ter kennis te brengen. De hierna volgende uitleg heeft enkel betrekking op de nieuwe of wijzigende bepalingen.

1. De benoeming van de vereffenaar door de algemene vergadering

1.1. De wijze van vereffening wordt, voor zover de statuten niets anders bepalen, bepaald door de algemene vergadering (artikel 184, §1, eerste lid, W. Venn.). In een V.O.F. of een

Comm.V gelden bij de beslissing tot invereffeningstelling en de aanwijzing van de vereffenaar bijzondere meerderheden. Bij gebreke van deze meerderheid beslist de rechtbank (artikel 184, §1, achtste lid, W. Venn.). Indien meerdere vereffenaars worden benoemd vormen zij een college (artikel 184, §1, negende lid, W. Venn.).

1.2. Artikel 184, §1, tiende lid. W. Venn. bepaalt dat ingeval een rechtspersoon als vereffenaar wordt benoemd, de natuurlijke persoon die hem vertegenwoordigt voor de uitoefening van de vereffening in het benoemingsbesluit moet worden aangegeven.

Hoewel niet uitdrukkelijk aangegeven, moet worden aangenomen dat ook deze natuurlijke persoon aan de bevestiging- en homologatieprocedure is onderworpen, gelet op de ratio legis van de wet en vermits de vervanging van deze natuurlijke persoon ook aan de procedure is onderworpen.

2. Bevestiging van de benoeming van de vereffenaar door de rechtbank van koophandel

2.1. De vereffenaars treden pas in functie nadat de rechtbank van koophandel is overgegaan tot de bevestiging van hun benoeming ingevolge de beslissing van de algemene vergadering (art. 184, §1, tweede lid, eerste volzin).

De handelingen van de vereffenaar tussen zijn benoeming door de algemene vergadering en de bevestiging ervan door de rechtbank worden door deze laatste beoordeeld (art. 184, §1, tweede lid, vijfde volzin). De rechtbank kan deze met terugwerkende kracht bevestigen dan wel nietig verklaren indien zij kennelijk in strijd zijn met de rechten van derden (zesde volzin). Voor de vereffeningen die onder de overgangsregeling vallen, zie infra punt 6.

Bijgevolg kan de rechtbank de handelingen die de vereffenaar voorafgaandelijk aan de bevestigingsprocedure heeft gesteld bevestigen, terwijl de vereffenaar zelf niet aan de voorwaarden van rechtschapenheid voldoet.

2.2. De rechtbank gaat bij de bevestiging van de benoeming van de vereffenaar een aantal waarborgen van rechtschapenheid na (vierde volzin).

In de parlementaire voorbereidingen werd benadrukt dat "de rechtbank enkel formele verificaties moet doen. De rechtbank heeft niet de bevoegdheid te oordelen of deze of gene persoon die als vereffenaar werd benoemd door de algemene vergadering een goede keuze is" (Parl. St. Kamer 51 2005-2006, nr. 1906/005, p. 102).

Verder "moet de vereffenaar geen enkel bewijs leveren van zijn rechtschapenheid. Indien als algemeen principe geldt dat de wijze van vereffening wordt bepaald door de algemene vergadering, bij ontstentenis van andersluidende statutaire bepalingen, dan dient zij ook na te gaan of de vereffenaar aan de voorwaarden voldoet" (Parl. St. Kamer 51 2005-2006, 1906/005, p. 88).

Bijgevolg kan de rechtschapenheid in twijfel worden getrokken door het feit van de uitsluiting of doordat een homologatie noodzakelijk is (Parl. St. Kamer 51 2005-2006, nr. 1906/005, p. 87).

Bij de beoordeling van de rechtschapenheid van de vereffenaar kan de rechtbank van koophandel tevens alle informatie gebruiken waarover ze reeds beschikt, zoals bijvoorbeeld informatie over inbreuken op het W. Venn. Zo zou een bestuurder die jarenlang geen jaarrekeningen heeft neergelegd kunnen geweigerd worden als vereffenaar.

Bijkomend kan de rechtbank zelf een uittreksel uit het strafregister opvragen of de nodige verificaties verrichten i.v.m. personen die failliet werden verklaard (Parl. St. Kamer 51 2005-2006, 1906/005, p. 102)¹.

2.2.1. Uitsluitingsgronden

Artikel 184, §1, derde lid, W. Venn. bepaalt dat indien men de afgelopen tien jaar werd veroordeeld voor een aantal misdrijven (m.b. inbreuk op de artikelen 489 tot 490bis Sw. [misdrijven die verband houden met de staat van faillissement], dan wel wegens diefstal, valsheid, knevelarij, oplichting of misbruik van vertrouwen) of als bewaarder, voogd, bestuurder of rekenplichtige niet tijdig rekening en verantwoording heeft gedaan en niet tijdig heeft afgerekend, men niet mag benoemd worden tot vereffenaar.

2.2.2. Voorwaarden tot homologatie

Artikel 184, §1, vierde lid, W. Venn. bepaalt een aantal gevallen waarin men niet tot vereffenaar mag benoemd worden, tenzij de rechtbank daartoe homologatie verleent:

- Eenieder die failliet werd verklaard zonder rehabilitatie te hebben verkregen;
- Wie een gevangenisstraf, zelfs met uitstel, heeft opgelopen:
 - wegens een van de strafbare feiten die bedoeld worden in artikel 1 van het koninklijk besluit nr. 22 van 24 oktober 1934 betreffende het rechterlijk verbod aan bepaalde veroordeelden en gefailleerden om bepaalde ambten, beroepen of werkzaamheden uit te oefenen;
 - wegens een inbreuk op de wet van 17 juli 1975 op de boekhouding van de ondernemingen of op de uitvoeringsbesluiten ervan;
 - of wegens een inbreuk op de fiscale wetgeving.

In dit geval kan de rechter zich niet uitspreken over de geldigheid van de handelingen die de vereffenaar eventueel zou hebben gesteld tussen zijn benoeming door de algemene vergadering en de niet-homologatie ervan door de rechtbank. Bijgevolg zijn alle handelingen die de betrokkene heeft gesteld ongeldig (Parl. St. Kamer 51 2005-2006, 1906/005, p. 57-58).

¹ Met het oog op de toepassing van artikel 184 W. Venn. zullen de rechtbanken van koophandel opgenomen worden in het Koninklijk Besluit betreffende de toegang van bepaalde openbare besturen tot het Centraal Strafregister.

2.3. Weigering tot bevestiging of homologatie door de rechtbank

Artikel 184, §1, vijfde lid, W. Venn. bepaalt dat indien de rechtbank weigert over te gaan tot bevestiging of homologatie, ze zelf een vereffenaar aanstelt, eventueel op voorstel van de algemene vergadering.

Dit lid laat de rechtbank niet toe enkel om reden van deficitaire vereffening een andere vereffenaar aan te stellen. Volgens de wet kan dat enkel indien de rechtbank bevindt dat de vereffenaar niet alle waarborgen van rechtschapenheid biedt (artikel 184, §1, tweede lid, W. Venn.) of indien een persoon werd aangewezen die dit niet mocht (artikel 184, §1, derde en vierde lid, W. Venn.). Indien de rechtbank buiten deze gevallen wenst op te treden, bv. louter omwille van een deficitaire vereffening wanneer zij van oordeel is dat de voorwaarden van faillissement voorhanden zijn, kan de kamer van handelsonderzoeken optreden via de controle op de verslagen.

Wanneer de algemene vergadering geen andere vereffenaar voorstelt, zou de rechtbank haar toch kunnen vragen zich daarover uit te spreken (Parl. St. Kamer 51 2005-2006, 1906/005, p. 84).

2.4. Bevoegde rechtbank en zetelverplaatsing

De benoeming door de algemene vergadering van de vereffenaar moet bevestigd worden door de rechtbank van koophandel van het arrondissement waar de vennootschap op de dag van het ontbindingsbesluit haar zetel heeft (artikel 184, §1, tweede lid, tweede volzin, W. Venn.).

De derde volzin van dit lid bepaalt dat bij een zetelverplaatsing binnen zes maand voor het ontbindingsbesluit, de bevoegde rechtbank die is van het arrondissement waar de vennootschap haar zetel had voor de verplaatsing.

Dit leidt tot de vaststelling dat er twee rechtbanken bevoegd zijn:

- homologatie of bevestiging moet worden gevraagd aan de rechtbank van het arrondissement waar de vennootschap haar zetel had voor de verplaatsing,
- terwijl het benoemingsbesluit samen met de bevestiging of homologatie evenals de tussentijdse staten en het verdelingsplan moeten worden neergelegd ter griffie van de rechtbank van het arrondissement waar de vennootschap haar zetel heeft na de verplaatsing.

2.5. Procedure

De vraag tot bevestiging of homologatie moet worden gericht door de vennootschap bij eenzijdig verzoekschrift van artikel 1025 ev. Ger.W., waarna de rechtbank binnen de vierentwintig uur uitspraak doet (artikel 184, §1, zesde lid, W. Venn.). Ook de procureur des Konings of iedere belanghebbende derde kan bij verzoekschrift op tegenspraak van artikel 1034bis Ger. W. de rechtbank aanzoeken (artikel 184, §1, zevende lid, W. Venn.).

Dit eenzijdig verzoekschrift moet worden ondertekend door het bevoegde orgaan van de vennootschap dan wel door een advocaat (artikel 184, §1, zesde lid, W. Venn.).

Er werd geopperd dat dit de vraag doet rijzen naar de vertegenwoordiging van de vennootschap tijdens de periode tussen de ontbinding van de vennootschap en de bevestiging van de vereffenaar door de rechtbank en dat er geen bevoegd orgaan zou zijn om de vennootschap te vertegenwoordigen.

Ik ben van oordeel dat de vereffenaar wel degelijk moet aanzien worden als het bevoegd orgaan om het verzoekschrift in te dienen én te ondertekenen.

2.6. Openbaarmaking van de benoeming van de vereffenaar(s)

Overeenkomstig artikel 74, eerste lid, 2° c) W. Venn. moet er een uittreksel uit de akten betreffende de benoeming en ambtsbeëindiging van vereffenaars ter griffie worden neergelegd en bekendgemaakt in het Belgisch Staatsblad. Ingeval de vereffenaar een rechtspersoon is, bevat dit uittreksel de aanwijzing of de wijziging van de aanwijzing van de natuurlijke persoon die deze vertegenwoordigt voor de uitoefening van de vereffening. Deze laatste openbaarmakingsverplichting wordt herhaald in artikel 184, §1, laatste lid, W. Venn.

De zevende en laatste volzin van artikel 184, §1, tweede lid, W. Venn. bepaalt dat dit slechts kan geschieden mits de positieve beslissing van de rechtbank wordt bijgevoegd. M.b.t deze laatste volzin kan verduidelijkt worden dat de neerlegging slechts door de griffie kan aanvaard worden indien de vennootschap dergelijke positieve beslissing tot bevestiging of homologatie bij de akte van de vennootschap houdende benoeming van een vereffenaar bijvoegt.

De verplichting tot het bijvoegen van de positieve beslissing tot bevestiging of homologatie bij de neerlegging heeft een algemene strekking en is ook van toepassing op de neerlegging van de aanwijzing of de wijziging van de aanwijzing van de natuurlijke persoon die de vereffenaar-rechtspersoon vertegenwoordigt.

3. Verantwoordingsplicht voor de vereffenaar

Artikel 189bis W. Venn. bepaalt dat de vereffenaar rekenschap moet geven van zijn opdracht door een omstandige staat van de toestand van de vereffening over te zenden aan de griffie.

Volgens de voorbereidende werken is het artikel 189bis W. Venn. te vergelijken met artikel 34 Faill. W. (Parl. St. Kamer 51 2005-2006, 1906/005, p. 61). Hoewel een andere terminologie wordt gebruikt ("overzenden" i.p.v. "overhandigen" en "neerleggen"), is naar analogie geen vormvereiste noch kennisgevingswijze voorgeschreven. De inhoud van het verslag wordt in algemene bewoordingen vastgelegd in de wet, nl. de ontvangsten, de uitgaven en de uitkeringen en wat nog moet worden vereffend. De omstandige staat wordt in het artikel 195bis bedoelde vereffeningdossier opgenomen, doch dient niet

bekendgemaakt te worden in de bijlagen van het Belgisch Staatsblad, ook niet bij wijze van mededeling.

Artikel 196, eerste lid, 5°, W. Venn. legt als sanctie een geldboete op wanneer de verplichtingen van artikel 189bis W. Venn. niet in acht worden genomen. Deze geldboete bedraagt 50 tot 10 000 frank.

Artikel 184, §2, W. Venn. bepaalt dat indien de vereffenaar geen rekenschap geeft van zijn opdracht hij kan vervangen worden. Dit kan enkel op verzoek van het openbaar ministerie dan wel van iedere belanghebbende derde en nadat de vereffenaar werd gehoord.

4. Verdelingsplan activa

Artikel 190, §1, W. Venn. wordt aangevuld met de bepaling dat vereffenaars het plan voor de verdeling van de activa onder de schuldeisers voor akkoord moeten voorleggen aan de rechtbank.

Volgens de voorbereidende werken dient dit te gebeuren bij verzoekschrift (Parl. St. Kamer 51 2005-2006, 1906/005, p. 90). Bij gebreke van een geschil, het gaat hier louter om het indienen van een administratieve staat, kan niet anders dan teruggevallen worden op het eenzijdig verzoekschrift van artikel 1025 ev. Ger. W. Het betreft tevens een akkoordverklaring die ook handelingen uit het verleden dekt (Parl. St. Kamer 51 2005-2006, 1906/005, p. 81).

De wet heeft ter zake geen termijn bepaald waarbinnen de staat van verdeling dient te worden ingediend, doch zonder uitdrukkelijke uitspraak van de rechter over dit verdelingsplan kan de vereffening niet worden afgesloten². Dit verdelingsplan dient niet bekendgemaakt te worden in de bijlagen van het Belgisch Staatsblad, ook niet bij wijze van mededeling.

De rechtbank kan van de vereffenaar alle dienstige inlichtingen vorderen om de geldigheid van het verdelingsplan na te gaan.

Artikel 184, §2, W. Venn. bepaalt dat indien de vereffenaar geen verdelingsplan voorlegt hij kan vervangen worden. Dit kan enkel op verzoek van het openbaar ministerie dan wel van iedere belanghebbende derde en nadat de vereffenaar werd gehoord.

² Er kan geen analogie getrokken worden met de termijn van 1 maand in artikel 194 W. Venn. vermits de ratio legis van deze bepaling is dat de commissaris, of bij zijn ontstentenis, de aandeelhouders over voldoende tijd moeten beschikken om de rekeningen en de stavingstukken te controleren, daar waar hier de rechter zich zal moeten uitspreken over het verdelingsplan.

5. Vereffeningdossier

Artikel 195bis W. Venn. bepaalt dat voor elke vereffening een vereffeningdossier wordt aangelegd ter griffie van de rechtbank van koophandel. Elke belanghebbende kan kosteloos inzage nemen van het dossier en er tegen betaling van de griffiekosten een afschrift van verkrijgen.

Het vereffeningdossier kan slechts een deel (subdossier) uitmaken van het algemeen vennootschapsdossier. Het volgt dan ook het lot en de regels hiervan. Elke andere interpretatie is strijdig met de Eerste Europese vennootschapsrichtlijn welke een "enig" dossier voorziet voor alle vennootschapsakten waaronder ook deze die betrekking hebben op de ontbinding en afsluiting van de vereffening.

6. Inwerkingtreding en overgangsbepaling

De wet bevat geen verduidelijking wat de inwerkingtreding ervan betreft, waardoor ze in werking is getreden tien dagen na de bekendmaking ervan in het Staatsblad.

Artikel 7 van de Wet van 2.06.06 bepaalt als overgangsbepaling dat vereffenaars binnen het jaar waarin deze wet in het Belgisch Staatsblad wordt bekendgemaakt, voor de vereffeningen die lopen op het ogenblik van de inwerkingtreding van deze wet de nodige maatregelen nemen om zich te schikken naar de bepalingen ervan.

Met "de nodige maatregelen" worden alle maatregelen bedoeld die nodig zijn opdat vereffenaars de nieuwe verplichtingen van de wet naleven. Dit betreft meer bepaald het aanzoeken van de rechtbank tot bevestiging of homologatie van hun benoeming (artikel 184 W. Venn./ artikel 2 Wet 2.06.2006), zich te richten naar de verplichting in de zesde/ resp. twaalfde maand van het eerste vereffeningjaar een omstandige vereffeningstaat over te zenden (artikel 189bis W. Venn./ artikel 3 Wet 2.06.2006) en de verplichting tot voorlegging aan de rechtbank van het plan voor de verdeling van de activa, alvorens de vereffening af te sluiten (artikel 190, §1, W. Venn. / artikel 4 Wet 2.06.2006).

De overgangsbepaling geldt enkel voor de dossiers die werden geopend voor de inwerkingtreding van de wet (Parl. St. Kamer 51 2005-2006 1906/005, p. 104). Dit wil evenwel niet zeggen dat er reeds een vereffeningdossier moet geopend zijn op de griffie, het is voldoende dat de algemene vergadering besliste tot ontbinding vóór de inwerkingtreding van de wet. Vereffeningen geopend na de inwerkingtreding van de wet (i.c. 6 juli 2006, zijnde 10 dagen na publicatie ervan in het Belgisch Staatsblad) moeten zich onmiddellijk conformeren naar de wet.

Qua timing betekent dit dat voor alle vereffeningen die lopen op het ogenblik van inwerkingtreding van de wet, i.c. 6 juli 2006, het mandaat als vereffenaar moet worden bevestigd door de rechtbank van koophandel vóór 26 juni 2007 (zijnde binnen een jaar van publicatie in het Belgisch Staatsblad).

Het is evenwel zo dat in een periode van één jaar als overgangsperiode werd voorzien. M.a.w. vereffenaars hebben tot 26 juni 2007 de tijd om deze verplichtingen na te leven (welteverstaan, voor dossiers die werden geopend voor de inwerkingtreding van de wet). Dit heeft tot gevolg dat indien de vereffening zou afgesloten worden binnen het jaar van inwerkingtreding van de wet, vennootschappen niet aan deze verplichtingen zijn onderworpen. Griffies mogen deze akten niet weigeren vermits de wet geen terugwerkende kracht heeft.

Voorbeeld 1: een vereffening geopend voor 6 juli 2006, en afgesloten voor deze zelfde datum valt niet onder de toepassing van de nieuwe wet.

Voorbeeld 2: loopt deze vereffening nog na 6 juli 2006, dan is de overgangsbepaling van kracht (art. 7 Wet 2.06.2006) en heeft de vereffenaar tot 26 juni 2007 om zich te richten naar de bepalingen van de wet. Voor deze datum zal dus voor een vereffenaar die rechtsgeldig benoemd werd onder de oude regeling, een bevestiging van benoeming dienen gevraagd te worden aan de rechtbank ten laatste tegen 26.06.2007. Wordt de vereffening afgesloten voor deze datum, dan gelden voormelde regels niet.

Een letterlijke lezing van de overgangsbepaling noopt tot de conclusie dat de bevestigings- en homologatieprocedure ook van toepassing is op (reeds jaren) lopende vereffeningen.

Er werd geopperd dat dit in de praktijk bij de homologatieprocedure moeilijkheden zou geven als de rechter de vereffenaar niet homologeert en bijgevolg alle beslissingen die deze vroeger genomen heeft ongeldig zouden zijn.

Hetzelfde probleem zou opduiken bij de bevestigingsprocedure wanneer de rechtbank de benoeming van de vereffenaar niet zou bevestigen, alsook evenmin de gestelde daden.

Evenwel, vermits aan de wet geen terugwerkende kracht werd verleend kan de rechter geen handelingen ongeldig of nietig verklaren vermits de wet geen juridische gevolgen van die handelingen of feiten in het verleden kan wijzigen.

7. Ontbinding en afsluiting van de vereffening in één akte

Een ontbinding en vereffening in één akte zal nog mogelijk zijn in het kader van de gerechtelijke ontbinding van niet meer actieve vennootschappen op vraag van iedere belanghebbende derde of van het openbaar ministerie (artikel 182 W. Venn.).

Behoudens andersluidende interpretatie door Hoven en rechtbanken zal een ontbinding en vereffening in één akte in het kader van de vrijwillige ontbinding nog mogelijk zijn als er geen vereffenaar wordt aangeduid én op voorwaarde dat er geen passiva zijn én wanneer alle aandeelhouders of vennoten op de vergadering aanwezig zijn of geldig vertegenwoordigd zijn en met eenparigheid van stemmen aldus besluiten. De terugname van het resterend actief zal door de vennoten zelf gebeuren. Zodra er wel een vereffenaar wordt aangeduid moet deze o.a. het akkoord verkrijgen van de rechtbank i.v.m. het verdelingsplan, ook al zou dit (omzeggens) niets omvatten (artikel 190, §1, W. Venn.).

zoniet zou men niet tot bekendmaking van de afsluiting van de vereffening kunnen overgaan ingevolge artikel 195, §1, W. Venn.

Het gelieve, Mijnheer de Voorzitter, deze onderrichtingen over te maken aan de Hoofdgriffiers van de rechtbanken van koophandel.

Met de meeste hoogachting.

De Minister van Justitie,

A handwritten signature in black ink, consisting of several overlapping loops and a long horizontal stroke at the end.

Laurette ONKELINX